

Kunnanhallitukset

Hyvinvointialueiden valmistelu: nuorten työpajatoiminta - kuntouttava työtoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriöön on tullut kysymyksiä kuntien ja hyvinvointialueiden työnjaosta sote-uudistuksessa ja kuntouttavasta työtoiminnan ja nuorten työpajojen suhteesta. Ministeriö pyrkii tällä kirjeellä vastaamaan niihin kysymyksiin, jotka liittyvät nuorisotyön ja nuorten työllisyyspalvelujen järjestämiseen kunnassa.

Mitä nuorten palveluihin liittyviä tehtäviä kunta hoitaa, kun osa nuorille suunnatuista palveluista siirtyy hyvinvointialueen järjestettäväksi?

Nuorisolaissa (1285/2016) säädetään nuorisotyön ja -toiminnan edistämisestä ja nuorisopolitiikasta sekä niihin liittyvistä valtionhallinnon ja kunnan vastuista ja yhteistyöstä sekä valtionrahoituksesta.

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisolaissa nuorilla tarkoitetaan 0-28-vuotiaita nuoria, nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäisyyden ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa ja nuorisopolitiikalla nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista. Toteuttaessaan nuorisolain tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja niiden perusteella luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Nuorisotyö ja -politiikan tehtävää hoitaessaan kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisualan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Toimia, joista säädetään nuorisolaissa ja jotka ovat liittyvät kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintaan, ovat kunnan monialaisen yhteistyön ohjaus- ja palveluverkosto, etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta.

Kunnan tehtäviä

Monialaisen yhteistyön ohjaus- ja palveluverkosto

Nuorisolain 9 §:n mukaan kunnassa on oltava paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten *ohjaus- ja palveluverkosto* tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisualan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele

yksittäistä nuorta koskevia asioita. Nuorisolaissa ei säädetä ohjaus- ja palveluverkoston kokoonpanosta, mutta jatkossa on hyvä nimetä verkostoon hyvinvointialueen edustaja.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi; 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta; 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi. Olisi suotavaa, että kunnanhallitus käsittelee ohjaus- ja palveluverkoston arviot kunnan nuorten kasvu- ja elinoloista ja mahdolliset ehdotukset nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamisesta.

Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, luovutettava nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti: 1) koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot muusta kuin oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa; 2) puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen on luovutettava tiedot nuoresta, joka vapautetaan varusmies- tai siviilipalveluksesta palveluskelpoisuuden puuttumisen takia tai joka keskeyttää palveluksen.

Sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti: 1) opetuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin; 2) koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa; 3) myös muu kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettu viranomainen sekä Kansaneläkelaitos voivat luovuttaa tiedot nuoresta, jos viranomainen tai Kansaneläkelaitos arvioi tehtävässään saamiensa tietojen perusteella ja nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna nuoren tarvitsevan viipymättä tukea päästäkseen palvelujen ja muun tuen piiriin.

Yhteydenottopyynnön voi tehdä <https://yhteysetsivaan.fi> –järjestelmään. Tilastotietoa etsivästä nuorisotyöstä toimijoittain, kunnittain, maakunnittain ja valtakunnallisesti löytyy [nuorisotilastoista](#). Kunnat voivat hakea valtionavustusta [etsivään nuorisotyöhön](#).

Nuorisolaissa säädetään myös nuoren henkilötietojen käsittelystä sekä etsivässä nuorisotyössä että nuorten työpajatoiminnassa.

Työpajatoiminta ja nuorten työpajatoiminta

Työpajatoiminta on kuntien tapa järjestää toimintaa niille ihmisille, jotka tarvitsevat tukea, ohjausta ja valmennusta. Työpajatoiminnan tavoitteena on vahvistaa valmentautujan hyvinvointia, tunnistaa osaamista ja valmentaa kohti koulutusta ja työtä ja tukea valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen avulla valmentautujan elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia.

Työpajatoiminnasta voi olla osa tai kokonaan nuorisolain mukaista *nuorten työpajatoimintaa*, jonka tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun.

Nuorten työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämähallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuorten työpajatoiminnan järjestäjinä voivat toimia kunta tai useat kunnat yhdessä tai nuorten palveluja tuottava yhteisö. Erityisen tärkeää on, että nuorten työpajalla on nuorten yksilö- ja työvalmennusosaamista. Lisäksi nuorten työpajan on tuotettava tietoa toiminnastaan seuraamalla sen tuloksia. Tilastotietoa nuorten työpajoista ja työpajoista toimijoittain, kunnittain, maakunnittain ja valtakunnallisesti löytyy [nuorisotilastoista](#).

Työpajoilla tarjottava valmennus suunnitellaan valmentautujan kanssa, lisäksi valmennussuunnitelmassa huomioidaan mahdollisen lähettävän tahon toiveet. Valmennus tähtää koulutukseen, työmarkkinoille tai muuhun tarvittavaan palveluun. Valmennuksilla kasvatetaan ammatillista osaamista, vahvistetaan yleisiä työelämä- ja työyhteisötaitoja ja kokonaisvaltaista arjenhallintaa ja toimintakykyä, tuetaan jatkopulun löytämistä, lisätään valmentautujien sosiaalisia taitoja ja kykyä toimia ryhmässä, tuetaan valmentautujaa avoimille työmarkkinoille työllistymisessä ja työssä pysymisessä. Työhönvalmennus tukee työnantajaa työllistymisprosessissa ja työsuhteen aikana. Työpaja voi järjestää valmennusta etävalmennuksena verkkovälitteisesti.

Oppivelvollisuuden laajentaminen on lisännyt kuntien tarpeita järjestää oppivelvollisille nuorille uudenlaisia palveluja. Kunnan olisi hyvä sopia koulutuksen järjestäjän ja työpajan kanssa työpajapaikan tarjoamisesta sellaiselle nuorelle, jolla on vaikeuksia siirtyä koulutukseen tai pysyä koulutuksessa toiselle asteelle.

Työpajoille valmentautujia lähettäviä tahoja ovat olleet

- työhallinto (työkokeilu, palkkatuettu työ, työvoimakoulutus, työhönvalmennus),
- kunnan sosiaalihuollon ja työhallinnon yhteiset palvelut (kuntouttava työtoiminta, maahanmuuttajien kotoutumistoimenpide)
- kunnan sosiaalihuollon palvelut (sosiaalinen kuntoutus, sosiaalitoimen ennaltaehkäisevä tukitoimi, kehitysvammaisten päivätoiminta),
- kunnan palvelut (veloitetyöllistetyt)
- Kansaneläkelaitos (ammatillinen kuntoutusselvitys, - kuntoutus ja –kuntoutuskurssi; vajaakuntoisten ammatillinen koulutus, avomuotoinen työhönvalmennus, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus, vajaakuntoisten työhönvalmennus
- opetus- ja koulutus (perusopetus, oppisopimus, ammatillinen koulutus, ammatillinen erityisopetus, lukio, tuotantokoulu, koulutussopimus)
- muut tahot (palveluohjaus, siviilipalvelu, työ- ja toimintakyvyn arviointi, muut toimenpiteet)

Miten sote-uudistus tulee vaikuttamaan työpajatoimintaan? Voiko kuntouttavaa työtoimintaa jatkossa järjestää kunnan työpajalla?

Sote-uudistuksen myötä kuntien järjestämään työpajatoimintaa tulee muutoksia, kun hyvinvointialue aloittaa sosiaalihuollon palvelujen järjestämisen. Nykyisin työpajatoimintaan liittyviä, hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle siirtyviä toimenpiteitä, ovat kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut.

Kunta voi tarjota kuntouttavan työtoiminnan palvelua tai sen osaa hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue päättää, miten se kuntouttavan työtoiminnan palvelut alueellaan järjestää.

Kunnan työpaja voi jatkaa edelleen valmennuspalvelujen tuottamista esim. työkokeilun, palkkatuetun työn, työvoimakoulutuksen, työhönvalmennuksen, kotouttamistoimenpiteiden sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalvelujen ja opetuksen ja koulutuksen palvelujen tuottamista ja työ- ja toimintakyvyn arviointia. Sopimuksellisuus yhteistyökumppaneiden kanssa turvaa toiminnan jatkumisen.

Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttava työtoiminta on ollut yksi työpajatoiminnan toteutustapa ja valmennusmalli, mutta siirtyy vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen vastuulle.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sote-uudistuksen valmistelusta. Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuollon palvelu. Sosiaalihuoltolain 1301/2014, 14 §:ssä säädetään, että kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös kuntouttavasta työtoiminnasta siten kuin kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa säädetään. Se on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät työ- ja toimintakyvynsä rajoitusten vuoksi pysty työllistymään avoimille työmarkkinoille tai osallistumaan TE-palveluihin.

Laissa kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) säädetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pitkään jatkuneen työttömyyden perusteella työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavan henkilön edellytyksiä työllistyä avoimilla työmarkkinoilla sekä edistetään hänen mahdollisuuksiaan osallistua koulutukseen ja työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun. Henkilön, joka täyttää laissa työttömyyden kestoja koskevat edellytykset, on velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen. Sen laatimiseen tulisi osallistua asiakas, TE-toimisto ja kunnan sosiaalihuollon ammattihenkilö. Mikäli aktivointisuunnitelmaan sisällytetään kuntouttava työtoiminta, henkilöllä on velvollisuus osallistua kuntouttavaan työtoimintaan. Monialaisen yhteispalvelun (TYP) kohderyhmään kuuluville monialainen työllistymissuunnitelma korvaa aktivointisuunnitelman.

Kuntouttavan työtoiminnan sisältöä koskevan 13 a §:n mukaan palvelukokonaisuuteen tulee kuulua henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita. Palveluihin voi kuulua yksilö- ja ryhmämuotoista toimintaa, jota voidaan toteuttaa erilaisissa toimintaympäristöissä. Palveluun tulee sisältyä aina henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus, jota annetaan henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna. Säännös on tullut voimaan 1.1.2021. Kuntouttava työtoiminta on sovittava yhteen henkilön tarvitsemien (muiden) sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen, julkisten työvoimapalvelujen sekä muiden palvelujen ja tukitoimien kanssa. Kuntouttavan työtoiminnan palvelua ei voi hankkia yritysmuotoiselta toimijalta. Tämä ei kuitenkaan koske kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla henkilöllä annettavaa tukea ja ohjausta, jonka tarjoajana voi olla myös yritys.

Vuoden 2023 alusta hyvinvointialue vastaa siitä, miten kuntouttavan työtoiminnan palvelua sen alueella järjestetään. Hyvinvointialueella on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto. Monituottajuus on edelleen mahdollista lainsäädännön reunaehdot huomioiden. Hyvinvointialueen tulee varmistaa, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta. Hyvinvointialue ohjaa ja valvoo sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa.

Kuntouttavasta työtoiminnasta tarkemmin:

<https://stm.fi/-/kuntainfo-kuntouttavaan-tyotoimintaan-muutoksia-1.1.2021-alkaen>

STM vastaa kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen liittyviin kysymyksiin sote-uudistuksen netti-sivuilla.

Miten työpajatoimintaa jatkossa rahoitetaan? Miten jatkossa turvataan työpajapalvelut sekä monialainen kuntouttava työtoiminta lähipalveluina?

Työpajatoiminnan rahoitus on ollut monikanavaista. Se on muodostunut kuntien rahoituksesta, valtionavustuksista, muista julkisista rahoituksista ja avustuksista (esim. ESR) sekä työpajatoiminnan tuotteiden ja valmennuspalvelujen myyntituloista. Työpajatoiminnan järjestämiseen käytetty kokonaisrahoitus oli Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston tekemän kyselyn mukaan vuonna 2020 n.111 milj. euroa. Vuonna 2020 työpajoilla oli valmentautujia yhteensä 23 162, joista nuoria alle 29-vuotiaita oli 12 456 (53,77 %).

Kunta voi jatkaa sote-uudistuksen jälkeen työpajatoiminnan toteuttamista. Työpajatoiminnan järjestäminen ei kuitenkaan ole velvoittavaa. Työpajatoiminta voi edelleen olla kuntien tapa järjestää toimintaa niille ihmisille, jotka tarvitsevat tukea, ohjausta ja valmennusta. Kunta voi myös aloittaa työpajatoiminnan järjestämisen, mikäli sen alueelta puuttuu tällainen palvelu.

Kunnan työpajan toiminnalle on kunnan oma rahoitus ollut erittäin merkittävää. Kunnat maksavat suurimman osan valmentajien ja hallinnonhenkilöstön palkoista ja muista henkilökuluista sekä tarjoavat toiminnalle ylläpidon (esim. sähköt, kiinteistöhuolto), tilat, laitteet ja välineet. Useat kunnat ovat siirtäneet kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä saadun korvauksen työpajatoiminnan järjestämiseen. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä työpajoille siirtyneet korvaukset olivat vuonna 2019 n. 8,6 milj. euroa.

Kunta voi tarjota kuntouttavan työtoiminnan palvelua tai sen osaa hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue päättää, miten se kuntouttavan työtoiminnan palvelut alueellaan järjestää. Hyvinvointialue voi järjestää palvelut itse tai hankkia niitä kilpailuttamalla. Kunta voisi toimia hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä toimimatta palvelun tuottajana sen mukaan kuin se on lainsäädännön osalta mahdollista.

Käytännössä tämä voisi tarkoittaa, että kunta tarjoaisi hyvinvointialueelle mahdollisuuden toteuttaa kuntouttavaa työtoimintaa työpajansa tiloissa. Hyvinvointialue palkkaisi kuntouttavaa työtoimintaa toteuttavan henkilöstön. Yhteistyöstä ja mahdollisista korvauksista sovittaisiin sopimuksella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus nuorten työpajatoimintaan ei muutu. Vuonna 2022 valtionavustuksiin on käytössä yhteensä 16,3 milj. euroa. [Avustukset haetaan](#) ja myönnetään aluehallintovirastoista. Valtionavustusta nuorten työpajatoimintaan voidaan myöntää, jos työpaja on valtionapukelpoinen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt [vuonna 2021 valtionapukelpoisuuden 288 työpajalle](#). Kelpoisuus on voimassa toistaiseksi eikä sitä voi siirtää toiselle toimijalle.

Lisätietoja erityisasiantuntija Merja Hilpinen, merja.hilpinen@gov.fi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Johtaja	Henni Axelin
Erityisasiantuntija	Merja Hilpinen

Tiedoksi Kunnan sivistystoimenjohtaja

9.3.2022

Kunnan työllisyysasioista vastaavat

Kunnan nuorisotoimesta vastaavat

Kunnan sosiaalitoimesta vastaavat

Till kommunstyrelserna

Beredningen av välfärdsområdena: verkstadsverksamhet för unga – arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Undervisnings- och kulturministeriet har fått frågor om arbetsfördelningen mellan kommunerna och välfärdsområdena i social- och hälsovårdsreformen och om förhållandet mellan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och verkstäder för unga. Genom detta brev strävar ministeriet efter att besvara de frågor som gäller ordnandet av ungdomsarbete och sysselsättningstjänster för unga i kommunen.

Vilka uppgifter i anslutning till tjänsterna för unga sköter kommunen när en del av de tjänster som riktar sig till unga överförs till välfärdsområdet?

I ungdomslagen (1285/2016) föreskrivs om främjande av ungdomsarbete och -verksamhet och om ungdomspolitik samt om statsförvaltningens och kommunernas ansvar och samarbete i anknytning till dessa samt om statsfinansiering.

Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken ingår i kommunernas uppgifter. I ungdomslagen avses med unga personer i åldern 0–28 år, med ungdomsarbete åtgärder för att stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället samt med ungdomspolitik åtgärder för att förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor samt växelverkan mellan generationerna. När kommunen förverkligar ungdomslagens syften och utgångspunkter ska den beakta de lokala omständigheterna och utifrån dem skapa förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomsverksamhet genom att ordna tjänster och lokaler för unga samt genom att stödja de ungas medborgarverksamhet.

Vid skötseln av uppgifter som gäller ungdomsarbete och ungdomspolitik ska kommunen vid behov samarbeta med andra myndigheter som producerar tjänster för unga samt med de unga, deras familjer, organisationer på ungdomsområdet, församlingar och andra aktörer som bedriver ungdomsarbete.

Sådana åtgärder som det föreskrivs om i ungdomslagen och som hänför sig till kontaktytan mellan kommunerna och välfärdsområdena är kommunens styrnings- och servicenätverk för sektorsövergripande samarbete, uppsökande ungdomsarbete och verkstadsverksamhet för unga.

Kommunens uppgifter

Styrnings- och servicenätverk för sektorsövergripande samarbete

Enligt 9 § i ungdomslagen ska kommunen för den allmänna planeringen av lokala myndigheters sektorsövergripande samarbete och för utvecklingen av genomförandet ha ett *styrnings- och servicenätverk* eller någon annan motsvarande samarbetsgrupp, vars

målgrupp är alla unga som bor i kommunen. Nätverket eller en annan motsvarande samarbetsgrupp ska växelverka med organisationer på ungdomsområdet, församlingar och andra sammanslutningar som producerar tjänster för unga. Två eller flera kommuner kan ha ett gemensamt nätverk. Nätverket behandlar inte enskilda ungas ärenden. I ungdomslagen finns inga bestämmelser om styrnings- och servicenätets sammansättning, men i fortsättningen är det bra att utse en representant för välfärdsområdet till nätverket.

Nätverket eller en annan motsvarande samarbetsgrupp ska 1) samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och utifrån detta bedöma de ungas situation till stöd för beslutsfattande och planer på lokal nivå, 2) främja samordningen av tjänster riktade till unga och gemensamma förfaringssätt för att vägleda unga till tjänsterna samt främja ett smidigt informationsutbyte, 3) främja samarbete för att genomföra ungdomsverksamheten. Det är önskvärt att kommunstyrelsen behandlar styrnings- och servicenätverkets bedömningar av de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden i kommunen samt eventuella förslag till samordning av tjänsterna för unga.

Uppsökande ungdomsarbete

Syftet med uppsökande ungdomsarbete är att nå unga som är i behov av stöd och att hjälpa dem att anlita sådana tjänster och övrigt stöd som främjar deras utveckling, självständighetsprocess, delaktighet i samhället och övriga livskompetens och som bidrar till deras möjligheter till utbildning och till inträde på arbetsmarknaden. Uppsökande ungdomsarbete kan ordnas av en kommun eller av flera kommuner tillsammans. Kommunen kan ordna uppsökande ungdomsarbete också genom att skaffa tjänster hos en sammanslutning som producerar tjänster för unga. I detta fall ansvarar kommunen för att de tjänster som den har skaffat ordnas på det sätt som avses i denna lag.

Oberoende av bestämmelserna om sekretess ska en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet lämnas ut till den ungas hemkommun enligt följande: 1) utbildningsanordnare ska lämna ut uppgifter om andra unga än läropliktiga unga, som avbryter studierna inom yrkesutbildning, gymnasieutbildning eller utbildning som handleder för examensutbildning, 2) försvarsmakten och civiltjänstcentralen ska lämna ut uppgifter om unga som befrias från sin värnplikts- eller civiltjänstgöring för att de inte är tjänstdugliga eller som avbryter sin tjänstgöring.

Oberoende av bestämmelserna om sekretess får en ung persons identifierings- och kontaktuppgifter med tanke på det uppsökande ungdomsarbetet lämnas ut till den unges hemkommun enligt följande: 1) utbildningsanordnare får lämna ut uppgifter om unga som har avslutat sin grundläggande utbildning men inte har placerat sig i utbildning efter den grundläggande utbildningen, 2) utbildningsanordnare får lämna ut uppgifter om läropliktiga unga som avbryter sin yrkesutbildning, gymnasieutbildning eller utbildning som handleder för examensutbildning, 3) också andra myndigheter än de som nämns ovan i denna paragraf och Folkpensionsanstalten får lämna ut uppgifter om en ung person, om myndigheten eller Folkpensionsanstalten med stöd av information som den fått i sitt uppdrag samt med beaktande av den unges situation och stödbehov som helhet bedömer att den unge är i behov av tjänster och annat stöd utan dröjsmål.

Kontaktbegäran kan lämnas i systemet <https://yhteysetsivaan.fi>. Statistiska uppgifter om uppsökande ungdomsarbete per aktör, kommun och landskap och på riksnivå finns på webbplatsen för [statistik över ungdomsarbetet i Finland](#). Kommunerna kan ansöka om statsunderstöd för [uppsökande ungdomsarbete](#).

I ungdomslagen föreskrivs det också om behandlingen av personuppgifter om unga både inom det uppsökande ungdomsarbetet och inom verkstadsverksamheten för unga.

Verkstadsverksamhet och verkstadsverksamhet för unga

Verkstadsverksamheten är ett sätt för kommunerna att ordna verksamhet för dem som behöver stöd, handledning och träning. Verkstadsverksamheten syftar till att stärka välbefinnandet, identifiera kompetenser och förbereda för utbildning och arbete samt att med hjälp av träning och betydelsefull sysselsättning stödja livskompetensen och arbetslivsfärdigheterna.

Verkstadsverksamheten kan vara en del av eller helt och hållet utgöra sådan *verkstadsverksamhet för unga* som enligt ungdomslagen med hjälp av träning ska förbättra den ungas färdigheter för att komma in på en utbildning, slutföra utbildningen, komma in på den öppna arbetsmarknaden eller få tillgång till någon annan service som den unga behöver.

Verkstadsverksamheten för unga syftar till att förbättra den ungas livskompetens och främja hans eller hennes utveckling, självständighetsprocess och delaktighet i samhället.

Verkstadsverksamhet för unga kan ordnas av en kommun, av flera kommuner tillsammans eller av en sammanslutning som producerar tjänster för unga. Det är särskilt viktigt att det vid verkstaden för unga finns kunskap om individuell träning och arbetsträning för unga. Dessutom ska verkstaden producera information om sin verksamhet genom att följa upp dess resultat. Statistiska uppgifter om ungdomsverkstadsverksamhet per aktör, kommun och landskap och på riksnivå finns på webbplatsen för [statistik över ungdomsarbetet i Finland](#).

Den träning som erbjuds vid verkstäderna planeras tillsammans med den person som får handledning, och i träningsplanen beaktas dessutom önskemålen från den eventuella hänvisande aktören. Träningen är inriktad på utbildning, arbetsmarknaden eller andra nödvändiga tjänster. Träningen ökar yrkeskompetensen, stärker de allmänna arbetslivs- och samarbetsfärdigheterna samt den övergripande vardagshanteringen och funktionsförmågan, stöder kartläggandet av framtida studie- och arbetsmöjligheter, ökar de sociala färdigheterna och förmågan att fungera i grupp samt stöder sysselsättningen på den öppna arbetsmarknaden och förmågan att stanna kvar i arbetslivet. Arbetsträningen stöder arbetsgivaren i sysselsättningsprocessen och under anställningsförhållandet. Träningen inom verkstaden kan ordnas på distans online.

Den utvidgade läroplikten har ökat kommunernas behov av att ordna nya slags tjänster för läropliktiga unga. Det vore bra om kommunen kom överens med utbildningsanordnaren och verkstaden om att erbjuda en verkstadsplats för en sådan ung person som har svårigheter att övergå till utbildning eller stanna kvar i utbildning på andra stadiet.

Följande aktörer har hänvisat deltagare till verkstadsverksamhet:

- arbetsförvaltningen (arbetsprövning, lönesubventionerat arbete, arbetskraftsutbildning, arbetsträning)
- gemensamma tjänster inom den kommunala socialvården och arbetsförvaltningen (arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, integration av invandrare)
- kommunala socialvårdstjänster (social rehabilitering, förebyggande stödåtgärder inom socialväsendet, dagverksamhet för personer med utvecklingsstörning)
- kommunala tjänster (personer med samhällsgaranterat arbete)
- Folkpensionsanstalten (yrkesinriktad rehabiliteringsutredning, yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringskurser; yrkesutbildning för personer med funktionsnedsättning, öppen arbetsträning, arbetsträning för rehabiliteringsklienter inom mentalvården, arbetsträning för personer med funktionsnedsättning)
- undervisnings- och utbildningssektorn (grundläggande utbildning, läroavtal, yrkesutbildning, specialundervisning inom yrkesutbildningen, gymnasieutbildning, produktionsskola, utbildningsavtal)
- övriga aktörer (servicehandledning, civiltjänst, bedömning av arbets- och funktionsförmågan, övriga åtgärder)

Hur kommer social- och hälsovårdsreformen att påverka verkstadsverksamheten? Kan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i fortsättningen ordnas vid en kommunal verkstad?

I och med social- och hälsovårdsreformen kommer den verkstadsverksamhet som ordnas av kommunerna att ändras när välfärdsområdet börjar ordna socialvårdstjänster. Åtgärder som för närvarande hänför sig till verkstadsverksamheten och som överförs på välfärdsområdets organiseringsansvar är tjänster för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och tjänster för social rehabilitering.

Kommunen kan erbjuda välfärdsområdet tjänster för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en del av dessa tjänster. Välfärdsområdet beslutar hur det ordnar arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inom sitt område.

Kommunens verkstad kan fortsätta producera träningstjänster, till exempel när det gäller arbetsprovning, lönesubventionerat arbete, arbetskraftsutbildning, arbetsträning, integrationsfrämjande åtgärder, Folkpensionsanstaltens rehabiliteringstjänster och undervisnings- och utbildningstjänster samt bedömning av arbets- och funktionsförmågan. Avtalsförhållandet med samarbetsparterna tryggar verksamhetens kontinuitet.

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har varit en träningsmodell och ett sätt att ordna verkstadsverksamhet, men från ingången av 2023 överförs ansvaret till välfärdsområdet.

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är en tjänst inom socialvården. Enligt 14 § i socialvårdslagen (1301/2014) ska det som kommunal socialservice även sörjas för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte på det sätt som föreskrivs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är avsedd för personer som på grund av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan sysselsätta sig på den öppna arbetsmarknaden eller delta i arbets- och näringstjänsterna.

I lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) föreskrivs det om åtgärder med vilka förutsättningarna att få arbete på den öppna arbetsmarknaden och möjligheterna att delta i utbildning samt att få offentlig arbetskraftsservice som tillhandahålls av arbets- och näringsmyndigheterna förbättras för den som får arbetsmarknadsstöd eller utkomststöd på grund av långvarig arbetslöshet. Den person som uppfyller villkoren för arbetslöshetens längd i lagen är skyldig att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan. Klienten, arbets- och näringsbyrå och en yrkesutbildad person inom kommunens socialvård ska delta i utarbetandet av planen. Om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ingår i aktiveringsplanen, är personen skyldig att delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. För de personer som hör till målgruppen för sektorsövergripande samservice ersätter den sektorsövergripande sysselsättningsplanen aktiveringsplanen.

Enligt 13 a § som gäller innehållet i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska tjänstehelheten omfatta tjänster som främjar personens livskompetens samt arbets- och funktionsförmåga. I tjänsterna kan ingå individ- och gruppbaserad verksamhet som kan genomföras i olika verksamhetsmiljöer. I tjänsten ska alltid ingå det stöd och den handledning som personen behöver och som tillhandahålls individuellt eller i grupp. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 januari 2021. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska samordnas med de (övriga) social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster, den offentliga arbetskraftsservice samt de övriga tjänster och stödåtgärder som personen behöver. Tjänster för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte kan inte anskaffas från företag. Detta gäller dock inte det stöd och den handledning som ges en

9.3.2022

person som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och som också kan tillhandahållas av ett företag.

Från och med ingången av 2023 ansvarar välfärdsområdet för hur tjänsterna för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte organiseras inom dess område. Välfärdsområdet ska ha en tillräcklig egen tjänsteproduktion för att kunna uppfylla sitt organiseringsansvar. En modell med flera producenter är fortfarande möjlig förutsatt att villkoren enligt lagstiftningen beaktas. Välfärdsområdet ska säkerställa att andra tjänsteproducenter som producerar tjänster som omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar har tillräckliga professionella, verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar för att sörja för produktionen av tjänsterna. Välfärdsområdet styr och övervakar den tjänsteproduktion som hör till dess organiseringsansvar.

Närmare information om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte:

<https://stm.fi/sv/-/kommuninfo-andringar-i-arbetsverksamheten-i-rehabiliteringssyfte-fran-och-med-den-1-januari-2021>

Social- och hälsovårdsministeriet svarar på frågor som gäller anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte på social- och hälsovårdsreformens webbplats.

Hur finansieras verkstadsverksamheten i fortsättningen? Hur tryggas verkstadstjänsterna och den sektorsövergripande arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte som närservice i fortsättningen?

Verkstädernas verksamhet har finansierats via flera kanaler. Finansieringen har bestått av kommunal finansiering, statsunderstöd, övrig offentlig finansiering och bidrag (ESF) samt försäljningsintäkter från verkstädernas produkter och träningstjänster. Enligt en enkät som Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland har gjort uppgick den totala finansieringen som använts för att ordna verkstadsverksamhet till cirka 111 miljoner euro år 2020. År 2020 deltog sammanlagt 23 162 personer i verkstadsverksamhet, av vilka 12 456 var unga personer under 29 år (53,77 procent).

Efter social- och hälsovårdsreformen kan kommunen fortsätta att ordna verkstadsverksamhet, men det är inte obligatoriskt. Verkstadsverksamheten kan fortfarande vara ett sätt för kommunerna att ordna verksamhet för dem som behöver stöd, handledning och träning. Kommunen kan också börja ordna verkstadsverksamhet om det inte finns någon sådan service inom dess område.

Kommunens egen finansiering har varit mycket betydande för den kommunala verkstadsverksamheten. Kommunerna betalar största delen av tränarnas och förvaltningspersonalens löner och de övriga personalkostnaderna samt erbjuder verkstadsverksamheten underhåll (t.ex. elektricitet, fastighetsskötsel), lokaler, utrustning och redskap. Flera kommuner har överfört de ersättningar som erhållits för anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte till ordnandet av verkstadsverksamhet. De ersättningar som överförts från anordnandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte till verkstäderna uppgick år 2019 till cirka 8,6 miljoner euro.

Kommunen kan erbjuda välfärdsområdet tjänster för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en del av dessa tjänster. Välfärdsområdet beslutar hur det ordnar arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inom sitt område. Välfärdsområdet kan ordna tjänsterna självt eller skaffa dem genom konkurrensutsättning. Kommunen kan också samarbeta med välfärdsområdet utan att vara serviceproducent. Kommunen kan samarbeta med välfärdsområdet utan att vara serviceproducent i den mån det är möjligt enligt lagstiftningen.

9.3.2022

I praktiken kan detta innebära att kommunen erbjuder välfärdsområdet en möjlighet att ordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i den kommunala verkstadens lokaler. Välfärdsområdet anställer den personal som ordnar tjänsten. Samarbete och eventuella ersättningar avtalas genom avtal.

Undervisnings- och kulturministeriets finansiering av verkstadsverksamhet för unga ändras inte. År 2022 uppgår statsunderstöden till sammanlagt 16,3 miljoner euro. [Understöd söks](#) hos och beviljas av regionförvaltningsverken. Statsunderstöd för verkstadsverksamhet för unga kan beviljas om verkstaden är berättigad till statsbidrag. År 2021 beviljade undervisnings- och kulturministeriet [288 verkstäder rätt till statsbidrag](#). Rätten gäller tills vidare och kan inte överföras till någon annan aktör.

Mer information: Merja Hilpinen, specialsakkunnig, merja.hilpinen@gov.fi, undervisnings- och kulturministeriet.

Direktör	Henni Axelin
Specialsakkunnig	Merja Hilpinen

För kännedom	Direktören för bildningsväsendet i kommunen
	Ansvariga för sysselsättningsfrågor i kommunen
	Ansvariga för ungdomsväsendet i kommunen
	Ansvariga för socialväsendet i kommunen